

A közösségek szerepétől egy tájházon át, a „varázsserejű hímesekig”

Dózsáné Mihálka Erzsébet népi iparművésszel beszélgettünk, aki a három kulturális közfoglalkoztatásban töltött év után, immár főállású közművelődési szakemberként teremthet további értékeket Kiskunmajsán.

Tóth Viktor: Kedves Betti, mivel már elég régóta ismerjük egymást, remélem nem haragszol meg rám, ha a tegező viszonyt az interjú során is megtartom. Ha jól tudom, sokáig nem a közösségi művelődés területén dolgoztál, mikor és mivel foglalkoztál a középiskola befejezését követően?

Dózsáné Mihálka Erzsébet: Valóban nem a közösségi művelődés területén dolgoztam, bár ha jobban belegondolok, akkor talán mégis.

Úgy gondolom, az ember szinte az egész életét közösségben tölti el, éli le, illetve tesz a közösségért. Ha ezzel hasznossá teheti mások szabadidejét, átad a tudásából, tapasztalataiból, akkor úgymond a „közösséget műveli”. Természetesen ez csak abban az esetben van így, ha az adott közösség elfogadja az illetőt, nyitott saját kultúrája felé, de ami még ennél is fontosabb, hiteles a személy, aki e területet képviseli. Hiszem, ez az én dolgom, az én utam, és ezt az itt élő emberek hozzám való viszonyulásából látom. A középiskola befejezése után adminisztratív munkáim voltak, amik eléggé távol álltak tőlem, de minden munkahelyemen gyorsan megtaláltam azt a lehetőséget, ahol közösségi munkát is végezhettem. Számtalan sikertörténetet tudhatok magam mögött. Aktívan sportoltam: kézilabdában, asztaliteniszben, tollaslabdában egyaránt értem el megyei-területi sikereket. Minden olyan eseményen, illetve annak szervezésében aktívan részt vettem, ami a kultúra területén zajlott. Szívesen emlékszem vissza erre az időszakra, hiszen akkor még nem hálózta be életünket a mai modern technika, gondolok itt a számítógépekre, az okostelefonokra és más „kütyükre”. Akkoriban még nem a közösségi oldalakon kommunikáltunk, nem e-maileztünk, a személyes találkozások nélkül nem volt lehetőség az egymásra találására – és ez nagyon jó dolog volt, mert valóban igazi közösségek alakultak ki.

T. V.: Ezek után megkerülhetetlen a kérdés, hogy milyen kisebb-nagyobb közösségek életébe kapcsolódtál be eddigi életed során és azokban milyen feladatokat láttál el?

D. M. E.: Nagyon sok közösség életében megjelentem, és ez a mai napig is jellemző. A „megjelenés” nem azt jelenti, hogy fizikálisan ott vagyok, hanem figyelemmel kísérem egy-egy közösség munkáját, életét. Amennyiben kéri a véleményemet, a segítségemet valamiben, akkor mindig a legjobb tudásom szerint állok a rendelkezésükre. Elengedhetetlennek tartom az empatikus viszonyulást embertársaimmal szemben – kortól, nemtől, hovatartozástól függetlenül. Ennek azért nagy a jelentősége, mert legyen szó bármilyen közösségről, amit tesznek és képviselnek, az számukra fontos és nem ok nélkül való.

Nagyon sok közösség van, akikkel együtt dolgozom, vagy dolgoztam. Nevemhez kapcsolódik a kiskunmajsai Fészek Színjátékos Egyesület megalapítása, melyet egy évig én vezettem, a szintén majsai Kézműves Egyesület, melynek elnöke vagyok immár tizedik éve. Sok közös programban dolgozom együtt a Mayossa Hagyományörző Egyesülettel, a Kiskunmajsai Természetbarát Klubbal, a Városszépítő Egyesülettel, a Civilek a Játékozótérért Egyesülettel, az Üdülőtulajdonosok Egyesületével, a Kiskunmajsai Ifjúsági Fúvószenekari Egyesülettel, az Arany Alapítvánnyal, de minden helyi oktatási és kulturális szervezettel van élő kapcsolatam.

T. V.: *Többször kapcsolódtál be a helyi művelődési központ életébe is. Milyen emlékeket őrzöl ezekről az időszakokról, illetve milyen mérföldköveket emelnél ki az ott töltött időszakból?*

D. M. E.: 2002-ben Zdravec Istvánné, mint a helyi Művelődési Központ megbízott igazgatója pályázatot írt ki művelődésszervezői munkakörre. Igaz, nem volt szakirányú végzettségem, de a fentebb említett tevékenységeim arra biztattak, hogy beadjam a pályázatomat, mivel a feladat kihívás volt számomra. Számtalan pozitív élmény jellemezte az ott töltött öt évet. Folyamatos volt bennem a tenni akarás, az újítás és a szakmai fejlődés iránti vágy. Milyen mérföldkövek? Volt jó pár, melyekből csak néhányat említenék meg; Jótekonysági estek helyi beteg gyermekek segítésére, az erre a vidékre jellemző farsangi népszokás, a Bolond Lakodalom újjáélesztése a településen, kulturális csoportok és szakkörök létrehozása, a népi kultúra előtérbe helyezése az intézmény tevékenységei között, kiállítások, rendezvények sokasága.

T. V.: *2007-től egy helyi alapítvány munkatársa lettél, és egyesületteddel a helyi tájházba leheltetek új életet. Hogyan emlékszel vissza erre az időszakra?*

D. M. E.: Életem „főművének” tekintem az ott eltöltött másfél évet. Nagy kihívás, rengeteg munka – azt hiszem, ez az időszak volt az, amikor az ember eljut egy területen oda, hogy ha úgy tetszik, helyi szinten beíródik a neve a település történelmé-

be. Azóta is megmaradtam „Tájházas Bettinek”. Amikor az ember megtalálja a számára kijelölt utat, és meghozza élete nagy döntését, akkor az egy életforma lesz számára, az összes nehézséggel együtt. Azt csak később értjük meg, hogy a megpróbáltatások, nehézségek mennyire fontosak ahhoz, hogy azzá váljunk, akik mindig is szerettünk volna lenni. Amikor a biztosságról lemondunk és belevágunk a bizonytalanba, majd a kitaró munkának olyan siker lesz a jutalma, ami elkísér a sír – kívánom, hogy minél több ember tapasztalhasssa meg ezt az érzést.

T. V.: *Mikor és hogyan kerültél kapcsolatba a kézművességgel? Ki és mi inspirált az utadon, amíg népi iparművész nem lettél? Milyen területekkel foglalkozol, és azokon eddig milyen eredményeket értél el eddig?*

D. M. E.: A kézművesség kicsi gyermekkorom óta az életem része, de hogy melyik terület lesz majd az, ami mellett lehorgonyzok, az esetemben csak évtizedek múltán érett be. Ma már tudom, hogy ez nemcsak kreativitás, tenni akarás, szorgalom és kitartás kérdése, hanem kell az a belső érettség is, amihez nagyon hosszú út vezet. 2002–2003 között végeztem el a közművelődési szakember II. képzést, ami mellé a népi játszóház vezető képzés is párosult. Minden népi kismesterségbe belekóstolhattunk, és alapszinten elsajátítottunk olyan fogásokat, amik alkalmasak arra, hogy játszóház keretében betekintést adhasunk az érdeklődők részére egy-egy foglalkozás keretében. Nagy hatással volt rám *Szelesné Kása Ilona* népi iparművész, aki teljesen elvarázsolt a gyöngyészereivel és a hímes tojásai-val. Ahogyan említettem, a tanfolyamon való részvétel nem azt jelentette, hogy bármelyik népi kismesterséget olyan szinten sajátítottunk el, hogy elmondhassuk, értjük a szakma csínját-bínját. Teljesen autodidakta módon, szakirodalmak böngészésével és rengeteg gyakorlással jutottam el arra a szintre, hogy megmértessem magam a szakmai bíráló bizottság előtt. Az első sikeres megméréstetés inspirált arra, hogy – tudva, hogy jó úton haladok – egyre mélyebb szinteken kutassam a hímesek és gyöngyészerek jelentését, fontosságát, a minták üzenetét. Fontos volt számomra a folyamatos visszajelzés arról, hogy mennyire hiteles mindaz, amit képviselek. Egymást követték az egyéni

és országos kiállítások, a folyamatos zsűriztetések, amelyekhez szakmai elismerések is társultak. A legnagyobb szakmai elismerés számomra, hogy 2011 óta népi iparművésznek mondhatom magam. Számomra ez azért nagyon fontos, mert a hit, a belső készítés segített, megtaláltam az utamat, amiért az összes nehézséggel együtt hálás vagyok. Később belevágtam a mézesbábosságba is, majd a Hagyományok Házában elvégeztem a „Hagyományos mese, mesemondás” képzést is.

T. V.: Kérlek, avass be, hogy milyen munkafázisokon megy keresztül egy tojás onnan, hogy kiveszed a tojó alól, odáig, hogy húsvéthétfőn a lány odaadja ajándékba a locsolónak?

D. M. E.: Ha most arra gondolsz, hogy a különböző technikákat ismeressem, akkor azt hiszem, több napig kellene hallgatnod, hogy megismerd, miért épp az a minta, miért épp az a szín szerepel a tojáson. Dióhéjban: négy technikát alkalmazok: a berzselést, vagy másképpen levélrátétes technikát; a méhviasszal írást; a karcolást és az áttörést; illetve ezek kombinációit. Legelőször megtisztítjuk a tojást, majd két apró lyukon keresztül kifűjük a tartalmát. A festéshez kizárólag természetes anyagokat használok, elsősorban a vöröshagyma héját. Vannak hímesek, amik több napig készülnek, mint például az áttört tojások: annyi bizonyos, hogy a hímestojás-készítés nem annyiból áll, hogy levesszük a polcra, és átadjuk a legénynek. Fon-

tos üzeneteket tolmácsolnak ezek a varázserejű hímesek.

T. V.: Az elmúlt három évben részt vettél a Nemzeti Művelődési Intézet I-III. Kulturális Közfoglalkoztatási Programjában. Milyen emlékeid vannak erről az időszakról, milyen új lehetőségeket adott számodra ez a három év?

D. M. E.: Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy nem idegen területen kapcsolódtam be a programba. A művelődési központban dolgozók mindegyikét ismertem korábbról, így semmi nehézséget nem okozott a beilleszkedés, ami nagyon fontos volt számomra. A partnerszervezet számára sem voltam úgymond „zsákba-macska”, hiszen nagyon jól ismertek, tudták, hogy mit várhatnak tőlem. Ennek köszönhetően abban a szeren-

cés helyzetben voltam, hogy maximális bizalom alakult ki közöttünk mindkét fél részéről. Az ötleteimet mindenben támogatták, így minden „újítást”, kezdeményezést pozitívan fogadtak. A programok során a helyi oktatási intézményekben rendszeresen tartottam játszóházi foglalkozásokat jeles napokhoz kapcsolódóan, emellett a helyi és a dél-alföldi népszokások megismertetése, valamint ehhez kapcsolódóan kiállítások szervezése és rendezése volt a feladatom. Ezekén túl számtalan rendezvényt szervezésében és lebonyolításában vettem részt a három év során.

T. V.: Ez év márciusától a volt partnerszervezeted állást ajánlott neked. Milyen várakozásaid, terveid vannak a jövőre nézve?

D. M. E.: A Konecsni György Kulturális Központ jelenlegi igazgatónöje – ismervé az eddigi munkásságomat, és a Kulturális Közfoglalkoztatási Programokban végzett munkámat – úgy döntött, hogy a továbbiakban főállású munkatársként tart igényt a szakmai tudásomra. Reménykedem benne, hogy hosszú távon dolgozhatok majd azon a területen. A jövőre nézve haladni szeretnék azon az úton, amit már sok évvel ezelőtt elkezdtem. Hiszem, hogy munkámmal tovább gazdagíthatom városunk kulturális életét. A terveim mindig az aktuális igényekhez igazodnak majd – megtartva minden olyan elemet, ami javára, hasznára válik az itt élő embereknek, pozitív hatást jelent az életükben a kultúra területén.

DÓZSÁNÉ MIHÁLKA ERZSÉBET – vagy ahogyan szűkebb pátriájában, Kiskunmajsán ismerik, Betti – 2011 óta mondhatja magát népi iparművésznek. Hímes tojásaival, díszített mézeskalácsaival és gyöngyékszereivel évek óta ámulatba ejti a Bács-Kiskun megyei kisváros lakóit. Igazi közösségi emberként a település életének meghatározó figurája, aki majd minden csoportos aktivitásból kiveszi a részét. Ez évtől művelődésszervezőként tért vissza a Konecsni György Kulturális Központba, ahol korábban közösségi munkásként dolgozott.

TÓTH VIKTOR Szegeden, a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán végzett művelődésszervező-történelem tanár szakon, majd a Pécsi Tudományegyetemen szerzett okleveles művelődésszervező végzettséget 2006-ban. 2015-től a Nemzeti Művelődési Intézet Bács-Kiskun Megyei Irodájának vezetője, azt megelőzően tizenkét évig a kiskunmajsai Konecsni György Kulturális Központ, Helytörténeti Gyűjtemény és Tájház munkatársa, majd igazgatója volt. Oktatóként mozgóképkultúra és médiaismeret tárgyat tanít a kiskunmajsai Dózsa György Gimnáziumban 2006 óta.